

Kirjastojen metadata Mitä siitä on hyvä tietää

Metadata tiedekustantajille –webinaari

8.2.2024

Martin Engberg

Kansalliskirjasto / Kansallisbibliografiayksikkö

Tässä esityksessä

Kuvaileva metadata

- Bibliografinen kuvailu
- Hakutiedot
- Toimijat
- Auktoriteettitietueet
- Sanastot
- Tunnisteet
- (Teostietueet)

Aineiston kuvailuun vaikuttavia tekijöitä

- Kuvailusäännöt
  - [RDA](#)
- Kuvailun tallennusformaatti
  - [MARC 21](#), [Dublin Core](#)
- Kirjastojärjestelmä
  - Aleph, Alma, Koha...
- Sovitut sanastot, fraasit
  - [Metatietosanasto](#)
  - [YSO](#)
- Yhdenmukaisuuden tavoite
  - [Melinda](#) yhteisluettelo
  - Kuvailun [asiantuntijaryhmät](#)

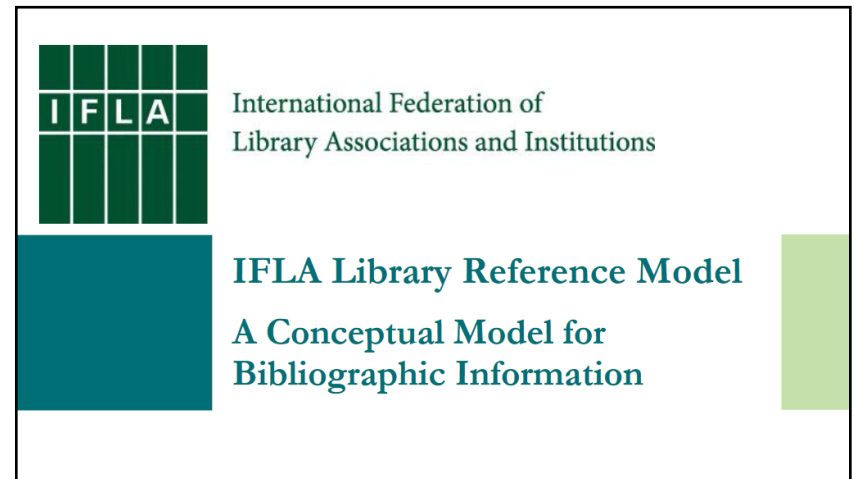
Valintoja ja muuta huomioitavaa

- Mitä kuvaillaan?
  - Nimeke, tekijä, kustantaja, julkaisuvuosi, aihe...
- Miten tieto merkitään
  - Kuten julkaisussa, rakenteistettu, tunniste, IRI
  - Esim. [toimijanimet](#)
- Kuvailutapa
  - Manuaalinen, poiminta, automaatio
- Järjestelmien rajoitukset
- Haettavuus, koneluettavuus
- Resurssit, paljonko aikaa käytössä?

RDA (Resource Description & Access)

- Metatietojen on tarkoitus tukea aineistojen **löytämistä ja tunnistamista** kirjaston kokoelmissa.

[Linkki](#)

Sanastoja, finto.fi

- Metatietosanasto on kuvailussa tarvittavien termien ja ilmausten kokonaisuus
  - käyttö yhtenäistää kuvailua tiedonhaun edistämiseksi
- Yleinen suomalainen ontologia YSO yleiskäsitteistä koostuva ontologia.
  - tarkoitettu käytettäväksi kuvailuun erityisesti silloin, kun kuvailtavien aineistojen aihealueet ovat monipuolisia.

Sanastot ja ontologiat

YLEISET

Allärs - Allmän tesaurus på svenska
HKLJ - Helsingin kaupunginkirjaston luokitusjärjestelmä

KANTO - Kansalliset toimijatiedot

KOKO-ontologia

Metatietosanasto

Pondus-kategoriat

SLM - Suomalainen lajityyppi- ja muotosanasto

Supistettu UDK

UCUM - The Unified Code for Units of Measure

YKL - Yleisten kirjastojen luokitusjärjestelmä

YSA - Yleinen suomalainen asiasanasto

YSO-aika

YSOn käsite-ehdotukset

YSO - Yleinen suomalainen ontologia

Esimerkki
painettu monografia
artikkelikokoelma
manuaalinen kuvailu

Tietue, MARC 21 - formaatti

[Finna](#)

020		a 978-951-858-456-1 q kovakantinen
024	3	a 9789518584561
035		a FCC018184859
040		a FI-BTJ b fin e rda d FI-BTJ d FI-S d FI-Hul d FI-NL d FI-KV
041	0	a fin b eng
042		a finb
080	1	a 39 2 1974/fin/fennica
080	1	a 82 2 1974/fin/fennica
080	1	a 001 2 1974/fin/fennica
084		a 49.2053 2 ykl
084		a 16.7 2 ykl
084		a 86.2 2 ykl
084		a 86.14 2 ykl
245	0 0	a Kaanon ja marginaali : b kulttuuriperinnön vaiennetut äänet / c toimittaneet Niina Hämäläinen ja Lotte Tarkka.
246	3 0	a Kulttuuriperinnön vaiennetut äänet
264	1	a Helsinki : b Suomalaisen Kirjallisuuden Seura, c 2022.
264	3	a Latvia : b Jelgava Printing House
300		a 352 sivua : b kuvitettu ; c 21 cm
336		a teksti b txt 2 rdacontent
337		a käytettävissä ilman laitetta b n 2 rdamedia
338		a nide b nc 2 rdacarrier
490	1	a Kalevalaseuran vuosikirja, x 0355-0311 ; v 101

Mikä julkaisu on kyseessä? Teoksen tiedot

[Finna](#)

[KANTO](#)

[YSO](#)

Nimeke

- Kaanon ja marginaali : kulttuuriperinnön vaiennetut äänet

Luokka

- UDK 39 (versio: 1974/fin/fennica)
- YKL 86.14

Aihe

- Grimm, Jacob, 1785-1863 (Asteri/KANTO)
- Kalevala, Kanteletar (Asteri)
- kansanperinne (yso/fin)

Kuka on tekijä? Julkaisuun liittyvät toimijat

Toimija, suhdetermi ja toimijatunnus

- Hämäläinen, Niina, 19XX- toimittaja.
(FI-ASTERI-N)000149666
- Tarkka, Lotte, 19XX- toimittaja.
(FI-ASTERI-N)000088225
- Suomalaisen Kirjallisuuden Seura,
kustantaja. (FI-ASTERI-N)000004352

[KANTO](#)

Entä artikkelit? Sisällön avaaminen

Sisältö (14 artikkelia)

- Grimmin veljekset ja 1800-luvun tarinantutkimus suomalaisessa folkloristiikassa / Pertti Anttonen
- Kaanoniin unohdettu : Kanteletar ja kansanlyriikan estetiikka / Niina Hämäläinen
- Kaanoneista kadonnut Christoph von Schmidin Pyhän Eustakiuksen merkilliset elämän vaiheet / Päivi Mehtonen
- Kirjallisuuden historian marginaaleista osaksi aktiivista kulttuurista muistia : arkistot ja rekilauluihin viittaava kaunokirjallisuus / Hanna Karhu
- Lastenrunojen ruumiillisuuden jäljillä / Aleksis Moine
- Kalevalan neuvostokankahilta : uusaiheinen perinne ja folkloren määritelmä / Joonas Ahola ...

Julkaisun tietoja vähän tarkemmin

[Tunnistepalvelut](#)

Julkaisun tunnus ja kansityyppi

- 978-951-858-456-1 (kovakantinen)

Sarjamerkintö

- Kalevalaseuran vuosikirja, 0355-0311 ; 101.

Kieli

- fin, tiivistelmä: eng

Julkaisutiedot

- Helsinki : Suomalaisen Kirjallisuuden Seura, 2022

Ulkoasutiedot

- 352 sivua : kuvitettu ; 21 cm

Jos haluan lukea tämän? Saatavuustiedot

[Finna](#)

[OAPEN](#)

Kansalliskirjaston kokoelma

- Fennica-aineisto, tilattavissa lukusalikäyttöön, Ea 233135

Toinen ilmiasu

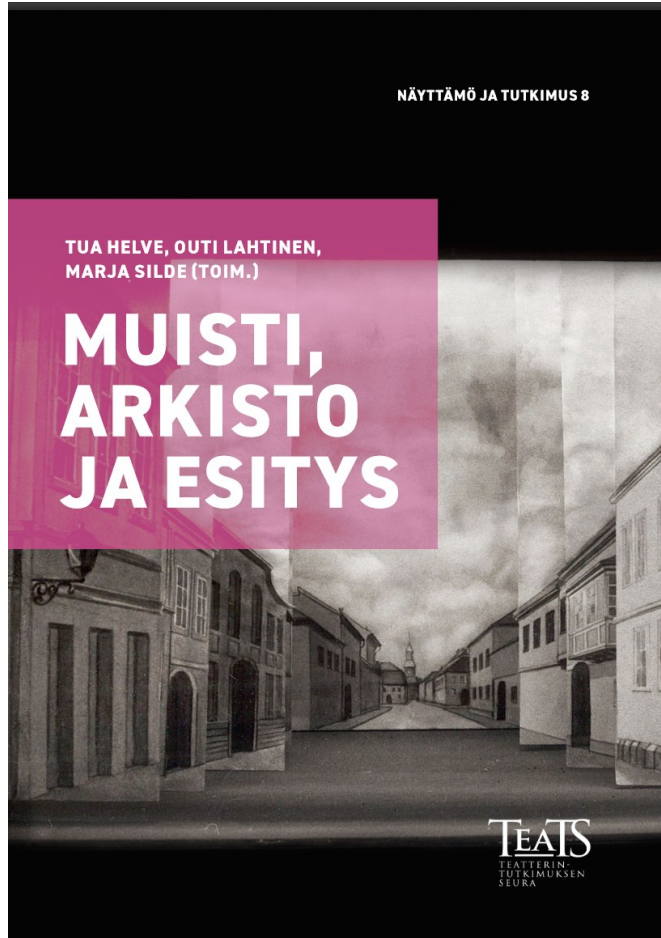
- 978-951-858-457-8 (EPUB)
- 978-951-858-458-5 (PDF)

Linkki verkkoaineistoon

- <https://doi.org/10.21435/ksvk.101>
- <https://library.oapen.org/handle/20.500.12657/59044>

Esimerkki sarjajulkaisu Koneellisesti tuotettu ennakkotieto

Sarjatietue ja koneellinen ennakkotietue

Sarjatietue

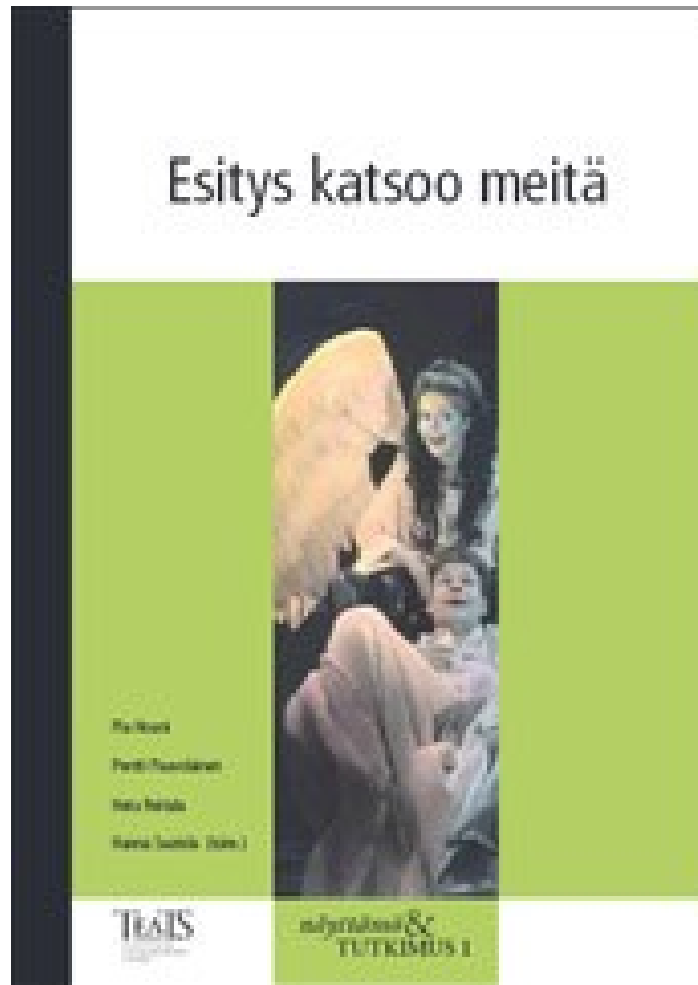
- Kuvailee koko sarjan
- [Linkki Finnaan](#)

Ennakkotietue julkaisusta

- Koneellisesti muodostettu
- Perustana ISBN-hakemus
- (tai Kirjavälityksen välittämä kustantajatietue)
- [Linkki ennakkot.](#)

Sarjatietue, kuvailu julkaisusarjasta

- 1795-8539 || 1795-8520 |2 a
- fin
- 792 (UDK)
- Näyttämö & tutkimus (Verkkoaineisto)
- Näyttämö & tutkimus / Teatterintutkimuksen seura ry.
- Helsinki : Teatterintutkimuksen seura, 2005-
- 1 verkkoaineisto
- Kerran vuodessa. (ilmestymistiheys)
- 1- (numerointitieto)
- Julkaistu myös painettuna.
- Teatterintutkimuksen seura, kustantaja (FI-ASTERI-N)000021899
- <http://teats.fi/category/nayttamo-et-tutkimus/>
Linkki julkaisuun?

Koneellinen ennakkotietue numerosta 8

- ENNAKKOTIETO KANSALLISKIRJASTO.
- 978-952-99580-9-2 (PDF)
- Muisti, arkisto ja esitys.
- Helsinki : Teatterintutkimuksen Seura, 2020.
- Näyttämö & tutkimus, 1795-8539 ; 8
- Helve, Tua, 19XX- toimittaja (FI-ASTERI-N)
- Lahtinen, Outi, toimittaja.
(FI-ASTERI-N)000118493
- Silde, Marja, 19XX- toimittaja. (FI-ASTERI-N)
- Teatterintutkimuksen seura, kustantaja
(FI-ASTERI-N)000021899
- **Linkki julkaisuun? Luokka? Asiasanat?**

Ongelmia? Linkit

Not Found

The requested URL `/category/nayttamo_et_tutkimus/` was not found on this server.

Tietokannassa on paljon toimimattomia linkkejä.

Kansallisbibliografiassa merkitään linkit jos

- URN
- Handle
- DOI

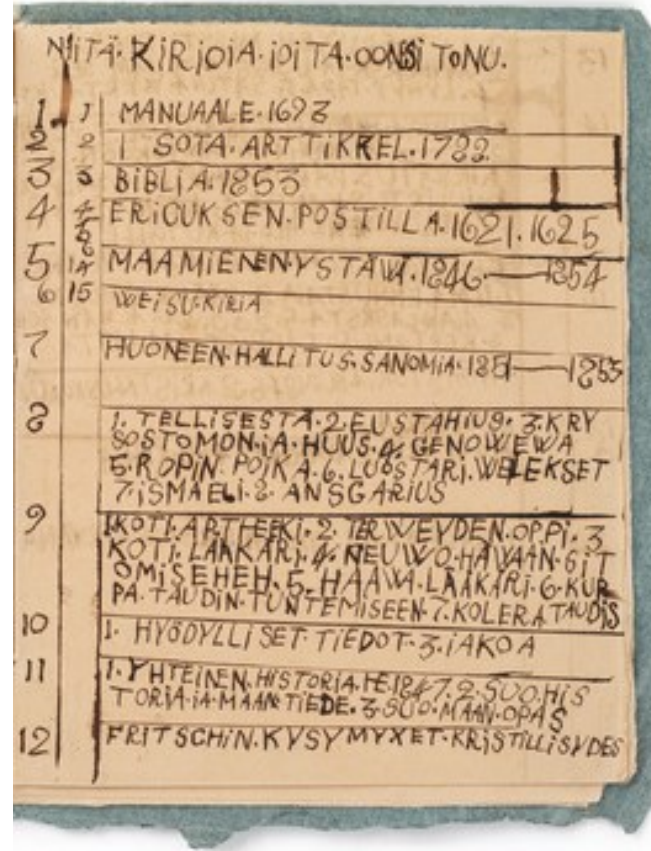
Metadatan avulla julkaisu on löydettävissä

- ISBN, ISSN yms.
- Tekijän auktorisoitu muoto, toimijoiden tunnisteet
- Nimeke, julkaisutiedot yms.
- Kieli, käännösten kohdalla tieto alkukielisestä versiosta
- Sarjamerkintö
- Luokitus, asiasanat
- Linkit
- Sijaintitiedot kirjastossa
- Saatavilla verkossa?

Laadukas metadata

- Nimeke oikein
- Tekijät ja roolit tarkastettu
- Julkaisutiedot OK
- Kieli ja käänntiedot OK
- Muut versiot mainittu
- Kuuluuko sarjaan? Mihin?
- Aihe ja luokitus merkitty
- Tunnisteet huomioitu
- Sovitut sanastot huomioitu
- Mistä aineisto löytyy?
- Mahdolliset saatavuuden rajoitukset?

Artikkeli Matti Pohdosta

Kansalliskirjasto-lehti 3/2011, s. 44-49

<https://urn.fi/URN:NBN:fi-fe2014071032436>

Kiitos!